

**Bureauonderzoek bouwlocatie Klapwijk-Noord
te Pijnacker (gemeente Pijnacker-Nootdorp)**

E.J. Bult & J.de Bruin

Delftse Archeologische Rapporten 47

Opdrachtgever: Schouten De Jong
Postbus 252
2270 AG Voorburg
070-3014747

Contactpersoon: M.P. Lucassen

Periode van uitvoer: februari 2005

Status rapport: definitief, versie 2.2 dd 11-4-2005

Rapportage: Epko J. Bult & Jasper de Bruin

Uitvoering: Vakteam Archeologie

Adres: Gemeente Delft
Postbus 53
2600 AB Delft

telefoon: 015-2120118

e-mail: ebult@delft.nl

ISSN nr.: ISSN 1574-3861

1. Inleiding

In opdracht van Schouten De Jong heeft het vakteam Archeologie van de gemeente Delft een bureauonderzoek ingesteld naar de archeologische waarden en verwachtingen in het plangebied Klapwijk Noord in de gemeente Spinaker. Dit plangebied heeft anno 2005 nog grotendeels een agrarische bestemming en wordt gebruikt voor glastuinbouw. De aanleiding voor het onderzoek vormt het voornemen om het gebied te ontwikkelen voor woningbouw. Het project wordt ontwikkeld door de gemeente Pijnacker-Nootdorp in samenwerking met ABB Ontwikkeling en Schouten De Jong Projectontwikkeling. De opdracht voor het onderzoek werd op 7 februari 2005 verstrekt.

2 Onderzoeksontwerp

Het archeologisch onderzoek is erop gericht zo efficiënt en doelmatig mogelijk een antwoord te verkrijgen op de volgende vragen:

- Zijn er archeologische vindplaatsen binnen de plangebieden aanwezig of te verwachten?
- Van welke ouderdom zijn deze vindplaatsen?
- Op welke diepte kunnen deze vindplaatsen worden verwacht?
- Wat is de te verwachten conserveringstoestand van de grondsporen en vondsten?
- Wat zal de aantasting zijn van de vindplaatsen bij uitvoering van de voorgenomen grondwerkzaamheden?

3. Administratieve gegevens plangebied

Gemeente: Pijnacker-Nootdorp

Plangebied: Klapwijk Noord

Coördinaten: 37^E 89.741x448.771, 90.283x448.940, 90.601x448.231,
89.991x447.969

Oppervlakte: circa 40 hectare

Projectnummer: P2

Type onderzoek: Bureauonderzoek

Opdrachtgever: Schouten en De Jong

Adres: Postbus 252

2270 AG Voorburg

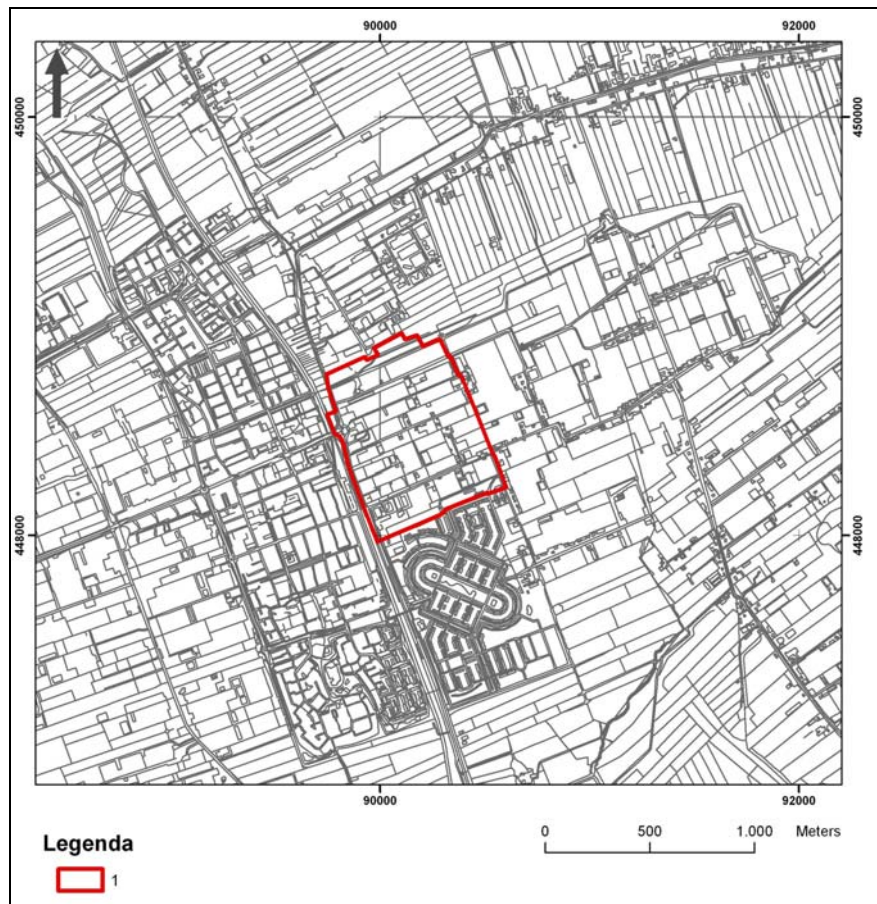
Uitvoerder: Vakteam Archeologie

Adres: Gemeente Delft

Postbus 53

2600 AB Delft

Ciscode: 9996

Afb. 1. Ligging van de locatie Klapwijk-Noord. Legenda: 1. Plangebied.

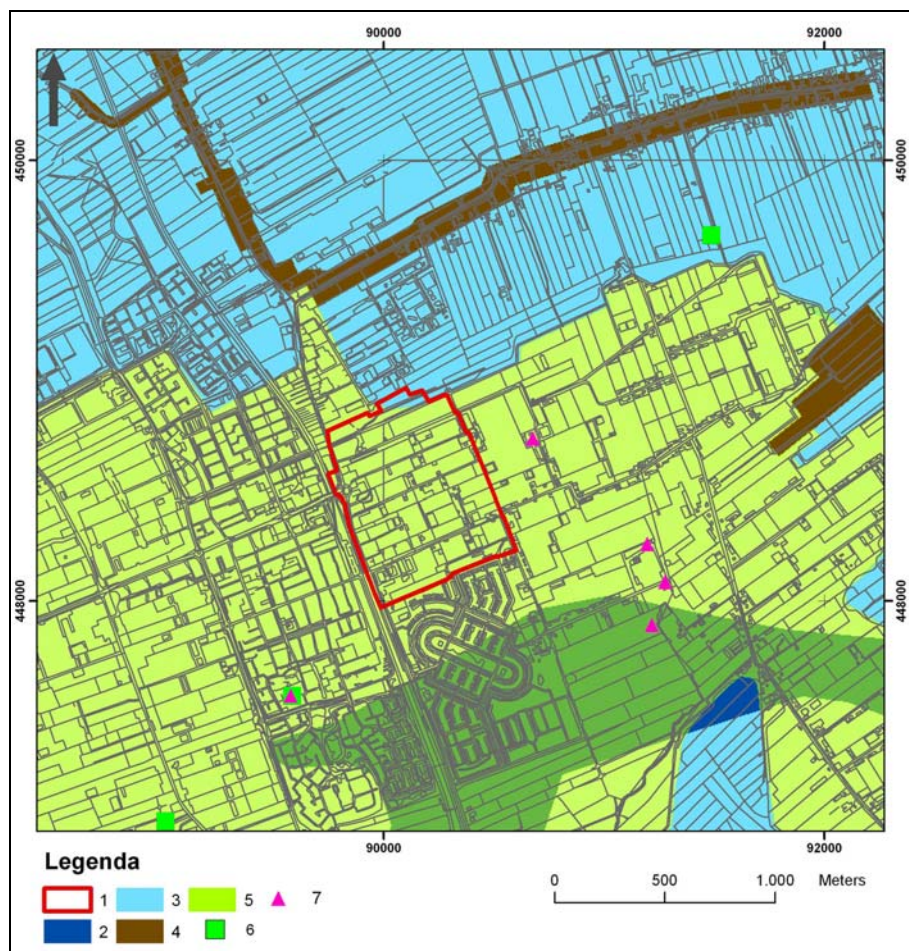
4. Geologie

Het plangebied Klapwijk-Noord bevindt zich nabij de bebouwde kom van Pijnacker (zie Afb. 1) en is grotendeels gelegen in een gebied met klei-op-veen afzettingen. De ondergrond van het plangebied bestaat voornamelijk uit Afzettingen van Duinkerke I op Hollandveen (zie Afb. 2). Het is onbekend of er geulafzettingen uit de Duinkerke I fase in het plangebied voorkomen. Volgens de Waardenkaart Archeologie van de Cultuurhistorische Hoofdstructuur¹ worden klei-op-veengebieden gewaardeerd als gebieden met een “redelijke tot grote kans op archeologische sporen”.

Een klein gedeelte van het plangebied (het noordoosten) bevindt zich in de droogmakerij op de Calaisklei. Aangezien geulafzettingen uit de Calaisfase in dit gedeelte van het plangebied ontbreken geldt hiervoor een lage archeologische verwachting. Volgens de Waardenkaart Archeologie van de Cultuurhistorische Hoofdstructuur² worden droogmakerijen ge-

1 Provincie Zuid-Holland 2003, kaart 1b.

2 Provincie Zuid-Holland 2003, kaart 1b.

Afb. 2. Geologie en archeologie van (de omgeving van) het plangebied. Legenda: 1. Begrenzing plangebied; 2. Calais-geulafzettingen aan het oppervlak/onder latere afzettingen; 3. Calais-dekafzettingen; 4. Hollandveen op Afzettingen van Calais; 5. Dekafzettingen van Duinkerke I op Hollandveen op Afzettingen van Calais; 6. Vindplaats Middeleeuwen; 7. vindplaats Nieuwe Tijd.

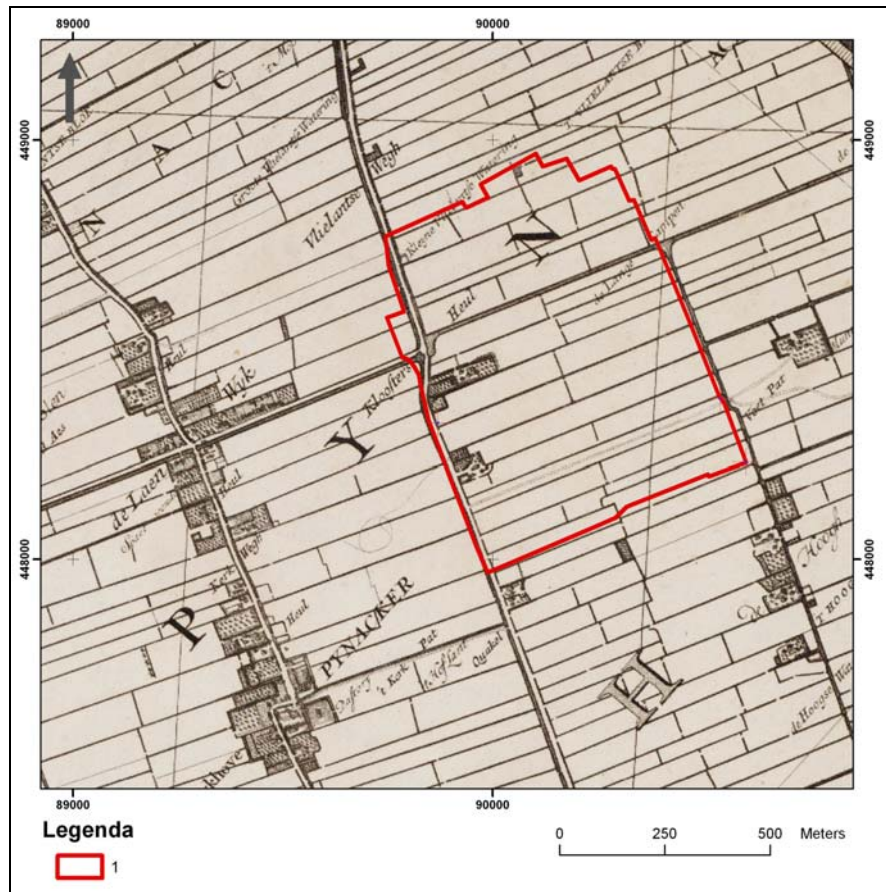
waardeerd als gebieden met een “zeer lage kans op archeologische sporen”.

5. Archeologie

Uit het plangebied zelf zijn geen archeologische vindplaatsen bekend. In de omgeving zijn echter drie vindplaatsen uit de Middeleeuwen aanwezig (Afb. 2). De eerste vindplaats bevindt zich ten noordoosten van het plangebied in de Voorafschepolder. Gezien de vondstomstandigheden zijn de vondsten waarschijnlijk afkomstig uit aangevoerde grond.

De tweede vindplaats bevindt zich in het centrum van Pijnacker. Het gaat hier om de Nederlands Hervormde Kerk, waarvan een deel in 1999 door het Vakteam Archeologie is onderzocht.³ De derde vindplaats betreft mid-

³ Bult 2001, 112-113.

Afb. 3. Kaart van Kruikius met het plangebied. Legenda: 1. Plangebied.

deleeuwse bewoning langs de Overgauwseweg ten zuidwesten van het plangebied.⁴

Op de kaart van Kruikius uit 1712⁵ (Afb. 3) zijn twee boerderijen te zien, die langs de Klapwijkseweg gelegen zijn. De omgeving van het plangebied is relatief laat in de Middeleeuwen ontgonnen en de boerderijen lijken vanaf die tijd niet meer van plaats te zijn gewisseld. De kaart van Kruikius zou in dit geval de laatmiddeleeuwse situatie tonen. Hoewel niet uit te sluiten is dat er toch nog eerdere, in 1712 niet meer bebouwde boerderijerven in het plangebied aanwezig zijn, lijkt deze kans vrij klein.

Ter hoogte van de Delftse Straatweg-Westlaan-Oostlaan bevindt zich in de ondergrond een geulafzetting uit de Duinkerke I fase. Het is mogelijk dat de Nederlands Hervormde Kerk in het centrum van Pijnacker op één van de uitlopers van deze geul gebouwd is. In hoeverre deze uitlopers van de geul nog doorlopen tot in het plangebied, is niet geheel duidelijk. Op deze geulen werd in de Romeinse tijd en in de twaalfde eeuw inten-

4 De Jager 1998.

5 Kruikius 1712, negentiende stuk.

sief gewoond. Toch zijn er langs de Delftse Straatweg maar weinig vindplaatsen bekend. Dit maakt de kans op het aantreffen van vindplaatsen uit de Romeinse tijd en Middeleeuwen minder groot.

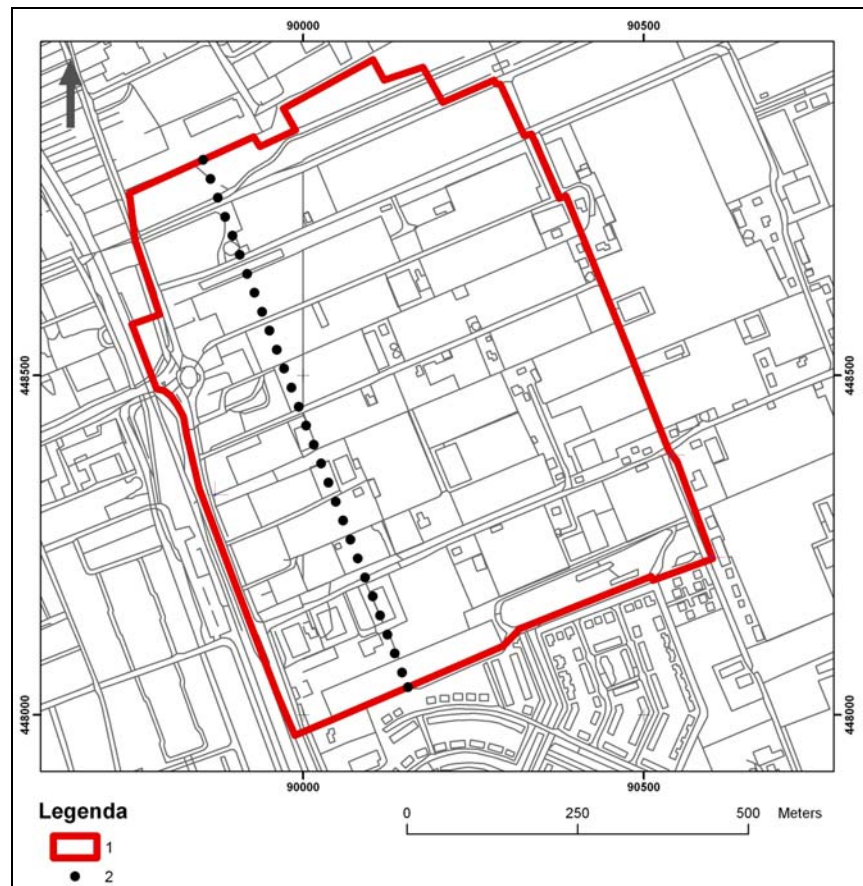
In de top van het veen zijn in theorie bewoningssporen uit de IJzertijd te verwachten. Er is in de gemeente Pijnacker-Nootdorp slechts één vindplaats uit de IJzertijd bekend. Deze vindplaats ligt in het uiterste zuidwesten van de gemeente. De kans op het voorkomen van vindplaatsen uit deze periode in het noordoostelijke deel van de gemeente is erg laag vanwege de veronderstelde slechte ontwatering van het gebied gedurende de IJzertijd.

6. Selectieadvies

Voor het plangebied Klapwijk-Noord geldt grotendeels een redelijk tot grote archeologische verwachting. Op het plangebied Klapwijk-Noord is woningbouw gepland. Indien deze bestemmingen worden gerealiseerd, dienen de consequenties op het gebied van bodemingrepen geëvalueerd te worden. Dit betekent dat indien er veel grondverzet plaats moet vinden, er van tevoren een Inventariserend Veldonderzoek (IVO) uitgevoerd dient te worden.

Aangezien de mate van archeologische verwachting deels samenvalt met de aan- of afwezigheid van geulsedimenten van Duinkerke I is het advies om het Inventariserend Veldonderzoek toe te spitsen op het verkrijgen van inzichten omtrent de ligging en omvang van deze sedimenten. Een lange, noordwest – zuidoost gerichte raai met grondboringen over de westelijke helft van het plangebied zou voldoende zijn om de plek waar nog een geulsediment van voldoende breedte om op te wonen op te sporen (Afb. 4). Er dient daarbij geboord te worden met een onderlinge afstand van 30 meter, waarbij de boringen tot in de onderliggende Afzettingen van Calais dienen te worden gezet. Hiervoor zijn ongeveer 29 boringen nodig. Op basis van de uit deze boringen verkregen gegevens kan inzicht worden verkregen waar geulsedimenten doorlopen waarvoor geldt dat de kans op het aantreffen van archeologische sporen relatief het hoogst is. Doorlopende geulen van enige omvang kunnen dan vervolgens verder worden uitgeboord om eventuele archeologische vindplaatsen te traceren. Dit karteren zal naar schatting maximaal 60 boringen omvatten. Gelet op de lage verwachting in het plangebied, is dit een verantwoord alternatief voor een karterend booronderzoek waarbij voor een vlakdekende kartering ongeveer 400 boringen voor de 40 ha nodig is.

Indien er nieuwe vindplaatsen worden aangetroffen, dient daarvan de kwaliteit en behoudenswaardigheid te worden bepaald. Bij gebleken kwaliteiten kunnen er mitigerende maatregelen worden getroffen door de vindplaats in te passen en daarmee de archeologische waarden te ontzien, dan wel de waarden *ex situ* veilig te stellen door middel van definitief archeologisch onderzoek (Voor een overzicht van de archeologische monumentenzorgcyclus, zie bijlage 1).

Afb. 4. Plangebied met de boorraai die tot doel heeft belangrijke geulen op te sporen.

7. Literatuur

- BULT, E.J., 2001: Pijnacker Nederlands-hervormde kerk. In: Willemssen, A. (red.), *Archeologische kroniek Holland 2000*, 112-113.
- BULT, E.J., EN E.J. VAN DER STEEN, 2001: Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI) in de Vinexlocatie Keizershof in de gemeente Pijnacker. *Delftse Archeologische Rapporten 14*.
- JAGER, D.H. DE, 1998: Provinciale weg N470 Provincie Zuid-Holland. Archeologisch onderzoek in het kader van de m.e.r.. Fase 1: kartering. *RAAP-Rapport 365*.
- KRUIKIUS, N. EN J. KRUIKIUS, 1977 (1712): *'t Hooge heemraedschap van Delflant met alle de steden, dorpen en ambachten*. Alphen aan den Rijn.
- PROVINCIE ZUID-HOLLAND 2003: Cultuurhistorische Hoofdstructuur Zuid-Holland regio Delfland en Schieland.
- VISSCHER, H.J.C., 1990: Oude Leede, een archeologische kartering en inventarisatie. *RAAP-RAPPORT 36A*.

Bijlage 1: Het proces van de Archeologische Monumentenzorg

